

تاریخ دریافت: ۹۸/۲/۳۰

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۳/۱۵

مقاله: علمی - ترویجی

صفحه ۱۴۹-۱۱۳

«امنیت اخلاقی» و نقش ناجا در ایجاد آن با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری

محمد عبدالرحیمی^۱

محمد عترت دوست^۲

محمد مهدی برزگر^۳

چکیده

زمینه و هدف: در تمامی جوامع بشری، وجود و احساس امنیت، از نیازهای اساسی مردم است. ایجاد امنیت در ابعاد مختلف آن، از وظایف مهم هر دولتی است. «امنیت» ابعاد مختلفی دارد که یکی از مهم‌ترین ابعاد آن «امنیت اخلاقی» است. جوامعی که از نظر ایجاد امنیت در بُعد اخلاق، دچار ضعف و نقص باشند آسیب‌های فراوانی را در تمامی بخش‌ها متحمل می‌شوند؛ شدیدترین آسیب در این حوزه، آسیب دیدن کانون خانواده است. با توجه به تأکیدات قرآن کریم و سخنان پیامبر اسلام، امنیت اخلاقی ضرورتی برای ایجاد جامعه اسلامی است. نیروی انتظامی به‌عنوان نهاد برقرارکننده نظم و امنیت در جامعه، در راستای ایجاد امنیت اخلاقی، نقش مهمی بر عهده دارد. در این مقاله به تبیین چیستی امنیت اخلاقی و نقش نیروی انتظامی در ایجاد آن، با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) پرداخته شده است.

روش تحقیق: این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی و با بهره‌گیری از متون و منابع اسلامی و بیانات مقام معظم رهبری انجام گرفته است.

یافته‌ها و نتیجه‌گیری: یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که برقراری امنیت اخلاقی در جامعه می‌تواند زمینه بسیاری از جرائم اجتماعی را نیز کاهش دهد. از نظر مقام معظم رهبری، در برخورد با ناامنی‌های اخلاقی، پنج گونه فعالیت باید انجام شود: الف) اقدام علمی؛ ب) اقدام فرهنگی؛ ج) اقدام قانونی؛ د) استفاده از قوه قهریه؛ ه) اقدام اطلاعاتی. نیروی انتظامی از طریق تقویت اقتدار سازمانی و دولتی، مشارکت در فعالیت‌های مدنی و اجتماعی، تقویت قانون‌مندی در درون سازمان و بیرون از سازمان و جلب اعتماد اجتماعی و نیز «آگاه‌سازی و مصون‌سازی»، «محدودسازی و نظارت و کنترل»، «ممنوع‌سازی، مداخله و برخورد» می‌تواند در راستای تقویت امنیت اخلاقی جامعه گام بردارد.

واژه‌های کلیدی: امنیت، امنیت اخلاقی، خانواده، نیروی انتظامی.

۱. استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین.

۲. استادیار دانشگاه علوم انتظامی امین.

۳. کارشناس ارشد رشته تربیت مربی معارف اسلامی، گرایش فقه و حقوق انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی امین (نویسنده مسئول).

mohammad.mahdi.barzegar5@gmail.com

۱- مقدمه

امنیت و سلامت اخلاقی در جوامع بشری از اهمیت و حساسیت بالایی برخوردار است. بیشتر کشورها به منظور مقابله با ناهنجاری‌های اجتماعی و جلوگیری از گسست پیوندها و متلاشی شدن کانون گرم خانواده‌ها و درنهایت برای پیشرفت همه‌جانبه کشور، به سلامت و امنیت اخلاقی، توجه دارند و اعتبارات ویژه‌ای نیز به این امر اختصاص می‌دهند؛ اما گسترش زندگی شهرنشینی و پیچیدگی روابط انسانی، معضلات نوینی را به وجود آورده که رفع آن‌ها، مستلزم ارائه راهبردهای جدیدی است. یکی از مهم‌ترین مسائل اجتماعی، دگرگونی رفتارهای مردم و تغییر سریع الگوها در سطح جامعه است که در برخی مواقع موجب می‌شود که ناهنجاری‌های فراوانی پدید آید. از دیدگاه جامعه‌شناسی، بسیاری از ناهنجاری‌ها و کج‌روی‌های اجتماعی، به دلیل تغییر نگرش‌ها و بی‌توجهی به هنجارهای اخلاقی و قانونی از سوی مردم است. در سال‌های اخیر به علت دگرگونی‌های شگرف و سریع در عرصه‌های فرهنگی و اجتماعی، هنجاری‌های بومی و سنتی کشور ما، مورد هجوم قرار گرفته و به شدت زیر سؤال رفته است که خطر فراگیر شدن انحطاط اخلاقی و از بین رفتن ارزش‌های ملی و مذهبی پدید آورده است.

مجموعه مشاهدات و گزارش‌های موجود در کشور، حاکی از وضعیت بحرانی در حوزه آسیب‌های اجتماعی و اخلاقی است که دقت و اقدامات هوشمندانه‌ای را می‌طلبد. در این راستا نهادهای مسئول در امر برقراری و حفظ نظم و امنیت، بیش از پیش موظف هستند تا از تمامی توان و ظرفیت خود، برای این امر مهم بهره‌برداری نمایند. یکی از این سازمان‌هایی که در حفظ امنیت اجتماعی و اخلاقی نقش کلیدی ایفا می‌کند، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران است که طی سال‌های اخیر با رویکرد اجتماعی، تلاش مضاعفی را با تکیه بر توانمندی بالقوه اجتماع برای کاهش جرائم و پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و اخلاقی، در دستور کار خود قرار داده و به‌طور مستمر با اجرای طرح‌های متعدد و رصد پدیده‌های اجتماعی، در راستای تعمیق و تثبیت ارتقای امنیت اجتماعی و اخلاقی در کشور اقدام

کرده است. هدف اصلی و بنیادین این پژوهش، بررسی جایگاه نیروی انتظامی در تأمین امنیت اخلاقی با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) است. سؤال اصلی عبارت است از اینکه: جایگاه نیروی انتظامی در تأمین امنیت اخلاقی با تأکید بر دیدگاه مقام معظم رهبری چگونه است؟

این تحقیق از نوع کیفی است که با روش توصیفی-تحلیلی انجام یافته و از لحاظ هدف، کاربردی است. برای گردآوری اطلاعات، از روش اسنادی (کتابخانه‌ای) استفاده شده است.

۲- مفهوم‌شناسی «اخلاق»

«اخلاق» واژه‌ای عربی است و جمع کلمات خُلُق و خُلُق. خُلُق در لغت به معنای خوی و سنجیه و خصلت و عادت آمده است (معین، ۱۳۷۸: ۱۴۶۱ و ۱۷۴) که اموری پنهان از مشاهده چشم ظاهر هستند؛ در صورتی که خُلُق، به شکل و صورت ظاهری و محسوس و قابل رویت با چشم سر، گفته می‌شود (ابن منظور، ۱۴۱۴ق: ۸۵/۱۰).

«علم اخلاق» به دانش بد و نیک خوی‌ها و تدبیر نفس اطلاق می‌شود (معین، ۱۳۷۸: ۱۷۴). موضوع علم اخلاق، نفس آدمی و صفات نیک و بد آن است (طوسی، ۱۳۷۳: ۴۸) و دانشی است که فضایل و رذایل نفسانی را معرفی می‌کند و شیوه آراستگی به صفات خوب و پسندیده، و پیراستگی از صفات بد و نکوهیده را نشان می‌دهد (نراقی، ۲۲؛ مسکویه رازی، ۱۳۷۱: ۵۱).

از نظر اصطلاحی، اخلاق دارای کاربردهای مختلفی است که مهمترین آن‌ها عبارت‌اند از:
الف) اخلاق در معنای صفات راسخ نفسانی: در این کاربرد، واژه اخلاق به صفات و هیئت‌های پایدار در نفس گفته می‌شود که موجب صدور افعالی متناسب با آنها، بطور آسان و بدون نیاز به تأمل و تفکر می‌شوند (فیض کاشانی، ۱۳۳۹: ۹۵/۵).

ب) اخلاق در معنای فضایل اخلاقی: بر طبق این کاربرد از واژه اخلاق، تعبیر اخلاقی بودن معادل با درست بودن و خوب بودن است که در زبان انگلیسی رایج است. چنانچه گفته

می‌شود «رعایت عدل یک عمل اخلاقی^۱ است» و «ظلم کردن یک عمل غیراخلاقی^۲ است»؛ چنین کاربردی در زبان عربی هم دیده می‌شود (انیس و همکاران، ۱۳۹۲: ۵۳۹/۱).

ج) اخلاق در معنای نظام رفتاری حاکم بر افراد: عده‌ای اخلاق را به معنای نظام رفتاری یک گروه^۳ شمرده‌اند مانند اخلاق یهودیت به معنای نظام رفتاری مورد قبول یهودیان. در این کاربرد، درست یا نادرست بودن رفتار از نظر عقل سلیم، لحاظ نمی‌شود (مصباح یزدی، ۱۳۸۲: ۱۲).

ارسطو چیزی را اخلاقی می‌داند که انسان را به سعادت برساند و سعادت، بهره‌مندی از خوشی‌های ممکن و دوری از ناخوشی‌ها است که البته محدود به لذات و آلام جسمانی نمی‌شود بلکه لذات و آلام عقلانی و روحانی از اهمیت بیشتری برخوردارند. برای رسیدن به این مقصد، باید «اعتدال و حد وسط» رعایت شود یعنی لازمه فعل اخلاقی، رعایت حد وسط و پرهیز از افراط و تفریط است (پاپکین، ۱۳۷۶: ۱۵).

۳- مفهوم‌شناسی «امنیت»

«امنیت»^۴ در فرهنگ فارسی به معنای ایمن شدن، در امان بودن و بی‌بیمی است (معین، ۱۳۷۸: ۳۵۴). در فرهنگ علوم رفتاری نیز دو معنا از این واژه ارائه شده است، یک حالتی که در آن ارضای احتیاجات و خواسته‌های شخصی انجام می‌شود و دوم احساس ارزش شخصی، اطمینان خاطر، اعتماد به نفس و پذیرشی که در نهایت از سوی طبقه‌های اجتماعی نسبت به فرد، اعمال می‌شود (مازلو، ۱۹۵۲: ۲۶۸). همچنین امنیت به معنای محافظت در مقابل خطر، احساس ایمنی و رهایی از تردید آمده است (بوزان، ۱۳۷۸).

در مجموع می‌توان مفهوم «امنیت» را به مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت و در مورد افراد، به نبود هراس و بیم نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع و به مخاطره نیفتادن این حقوق و آزادی‌ها، و مصون بودن از تهدید و خطر مرگ، بیماری،

1. Ethical.
2. Unethical.
3. Code of Conduct.
4. Security.

فقر و حوادث غیر مترقبه و در کل هر عاملی که آرامش انسان را از بین ببرد؛ تعریف نمود (جونز، ۱۹۹۹: ۱۰۲).

در تعریفی دیگر امنیت «به یک ویژگی پایدار در جو صلح، برخورد مناسب و آگاهی دوجانبه اطلاق می‌شود که به تمام شهروندان امکان می‌دهد که آزادانه حقوق شخصی، سیاسی و اجتماعی خود را اعمال کنند و اجازه عملیات عادی مؤسسات عمومی و خصوصی را بدهد» (وورش و مارکوس^۱، ۱۹۹۶)

معنای روشن امنیت، حفظ مردم یک کشور و سرزمین در مقابل حمله فیزیکی است و به مفهوم «دفاع» به کار رفته و در معنایی وسیع‌تر بر حفظ منافع حیاتی، سیاسی و اقتصادی و فقدان تهدید نسبت به ارزش‌های اساسی و حیاتی یک دولت اطلاق می‌شود (عبدالله‌خانی، ۱۳۸۳: ۱۳۵).

امنیت از نظر اسلام مصونیت از تعرض و تصرف اجباری بدون رضایت است و منظور از امنیت انسان، وضعیت و شرایطی است که مردم، هراسی نسبت به حقوق و آزادی‌های مشروع و قانونی خود نداشته باشند. امنیت در حقوق اسلامی شامل جان، مال، عمل، آزادی، حقوق، شخصیت، شرف و حیثیت انسان می‌شود (عمید زنجانی، ۱۳۶۲: ۲۳۵).

امنیت در سطح کلان عبارت است از کاهش و یا نبود عوامل بی‌ثبات‌کننده علیه سیستم، نظام یا اجتماع خاص؛ که محاسبه و سنجش آن برای هر دوره و زمانی در مقیاس‌های محلی، منطقه‌ای و ملی کاربرد دارد.

امنیت در سطح خرد عبارت است از احساس امنیت ذهنی و عینی به‌وسیلهٔ آحاد جامعه و نبود بی‌ثبات‌کننده‌های عینی و روانی در سطح جامعه و حتی در روابط افراد با همدیگر، دولت با مردم و نیز مردم با دولت و به عبارتی تلاش دولت و نهادهای مسئول برای بروز حس مثبت و خوش‌بینانه و نیز حاکمیت آرامش عینی و روانی در تک‌تک شهروندان و آحاد مردمان است.

1. Jones, Richard.
2. Vourch and Mercus.

۴- ابعاد امنیت

امنیت ملی: استقرار و حاکمیت حالت و وضعیتی عاری از هرگونه تهدید علیه هویت یکپارچه، انسجام ملی، ثبات سیاسی و ارزش‌های اساسی، موجودیت نظام و تمامیت ارضی یک جامعه است.

امنیت روانی: عبارت است از اطمینان فردی و جمعی اعضای جامعه نسبت به برخورداری از حریم‌ها و حمایت‌های قانونی، و باور به بالا بودن ضریب امنیت اجتماعی. **امنیت فردی:** عبارت است از حفاظت جان و مال و آبروی هر یک از آحاد جامعه با اعمال قوانین و مقررات از طریق دستگاه‌های قضایی و حاکمیتی به نحوی که فرد با آشنایی و مطالبه حقوق قانونی خود، احساس امنیت نماید.

امنیت عمومی: عبارت است از ایجاد فضایی عاری از تهدید و آسیب و مخاطرات و دغدغه‌های اجتماعی و نبود عوامل و عناصر بی‌ثبات‌کننده سیاسی که جامعه در سایه آن به توسعه و بالندگی دست پیدا می‌کند.

امنیت اجتماعی: عبارت است از حفظ و صیانت از هویت، منافع و پیوندهای متقابل میان گروه‌ها و واحدهای اجتماعی و پاسداری از نظم اجتماعی و ایجاد بسترهای عادلانه برای رشد و توسعه نهادهای اجتماعی و نهادهای انسجام‌بخش و مناسبات حقوق فردی و انسانی. امنیت اخلاقی: وضعیتی است که در آن هویت، ارزش‌ها، باورهای دینی، ناموس، بنیان خانواده و روابط سالم فردی و اجتماعی آحاد جامعه از هرگونه تهدید و تعرض مصون باشد و با گسترش فضائل و طرد رذایل و نهادینه کردن هنجارها و ارزش‌ها، اعتماد عمومی و آرامش روحی و روانی بر جامعه حاکم گردد.

در بیانی دیگر «امنیت اخلاقی عبارت است از احساس آرامش نسبت به هرگونه رفتار علیه ارزش‌های اخلاقی جامعه از قبیل عفت و شرافت». در اینجا منظور از رفتار، هرگونه تهدید واقعی یا احتمالی و یا تعرض قولی یا فعلی است. البته ملاک تعیین این مؤلفه‌ها در هر جامعه‌ای، ارزش‌های حاکم بر همان جامعه است و در جامعه ایران که یک جامعه

اسلامی است، ملاک، آموزه‌های دین اسلام است. همچنین می‌توان گفت که امنیت اخلاقی، قواعدی است که در طول ادواری از زندگی یک جامعه از طریق سائق‌های فطرت انسانی و اندیشه‌های گوناگون آن جامعه به وجود می‌آید و به تدریج تبدیل به هنجارهای جامعه می‌شود و توسط افراد آن جامعه محترم شمرده می‌شود و کم‌وبیش به اجرا درمی‌آید و تخلف از آن‌ها وجدان اکثریت جامعه را متألم و ناراحت می‌کند که مبنایی برای ترویج خوبی‌ها و کاهش بدی‌ها است (غلامی، ۱۳۹۱: ۱۸۲).

بنابراین، امنیت اخلاقی با این تعریف، یکی از بخش‌ها و ارکان اساسی امنیت اجتماعی به‌شمار می‌آید.

۵- «امنیت اخلاقی» از دیدگاه مقام معظم رهبری

مقام معظم رهبری مطالب متعددی در مورد «امنیت اخلاقی» بیان نموده‌اند که حاکی از اهمیت این موضوع نزد ایشان است: «امنیت اخلاقی در جامعه به‌معنای آن است که مردم دغدغه‌ای درخصوص احتمال انحراف اخلاقی فرزندان خود در جامعه نداشته باشند» (۱۳۹۰/۲/۴).

ایشان ناامنی اخلاقی را چنین تبیین نموده‌اند: «ناامنی اخلاقی این است که مردم در کوچه و خیابان نتوانند طبق اعتقادات و دین و ایمان خود، آسوده حرکت کنند و یا با مناظری مواجه شوند که وجدان دینی آن‌ها آزرده شود» (جاویدی، ۱۳۸۹: ۹) بر اساس این تعریف، آنچه باعث ناامنی اخلاقی در جامعه می‌شود رعایت نشدن ظواهر شرعی است.

همچنین: «ناامنی فقط به این نیست که دزد به خانه‌ها یا مغازه‌ها یا بازار بیاید. این یک‌طور ناامنی است؛ ناامنی مالی است. ما ناامنی عرضی و ناموسی هم داریم؛ جلوی آن را هم شما باید بگیرید. ناامنی اخلاقی هم داریم؛ در آنجا هم شما باید وارد میدان بشوید. البته ناامنی اخلاقی، یک مرحله کار فرهنگی دارد، یک مرحله کار مخفی دارد، یک مرحله ریشه‌یابی دارد؛ آن‌ها کار دستگاه‌های دیگر است؛ اما آنجایی که جلوی چشم قرار می‌گیرد و موجب عدم امنیت اخلاقی جامعه می‌شود، آنکه باید وارد میدان بشود، نیروی انتظامی است» (بیانات در دیدار با فرماندهان و مسئولان عقیدتی - سیاسی نواحی مختلف نیروی

انتظامی سراسر کشور، ۱۳۷۰/۱۱/۲).

«یک جوان یا حتی یک میان‌سال - چه زن و چه مرد - آرزوی این است که در محیط امنی زندگی کند؛ همچنان جانش باید امنیت داشته باشد، مالش باید امنیت داشته باشد، محیط کسبش باید امنیت داشته باشد، عفتش و اخلاق و فرهنگش هم باید امنیت داشته باشد. البته این کار به عهده همه مسئولان نظام است؛ قوه قضاییه در این مسئولیت با شما شریک است؛ وزارت ارشاد شریک است، صداوسیما شریک است، دستگاه‌های گوناگون دولتی و غیردولتی شریک هستند و باید به وظایف خود عمل کنند. شما هم جزو مسئولان رده اول کار هستید، حالا هم این را شروع کرده‌اید، بسیار هم درست و خوب، این کار را دنبال کنید» (بیانات در دیدار با فرماندهان نیروی انتظامی، ۱۳۸۶/۲/۲).

«نامنی اخلاقی، این است که مردم در محیط جامعه و در کوچه و خیابان نتوانند طبق اعتقادات دین و ایمان خود، آسوده و بی‌دغدغه حرکت کنند و با مناظری مواجه شوند که وجدان دینی آن‌ها را آزرده کند. این از مقولات خیلی مهم است. مردم دوست دارند وقتی جوانانشان از خانه بیرون می‌روند و بازمی‌گردند و با محیط اجتماعی مواجه می‌شوند؛ تأثیر ناخواسته و تأثیر اخلاقی بد روی ذهن آن‌ها گذاشته نشود. لذا در محیط کوچه و خیابان، شما باید با همه چیزهایی که از نظر اخلاقی ممنوع و خلاف است، مقابله کنید؛ این جزو وظایف شماست. فرض بفرمائید کسانی در پارک‌ها و خیابان‌ها اشاعه فساد و هرزگی بکنند» (بیانات در دیدار با فرمانده نیروی انتظامی و معاونان ناجا، ۱۳۸۱/۷/۱۴).

«دشمن از راه اشاعه فرهنگ غلط، فرهنگ فساد و فحشا سعی می‌کند جوان‌های ما را از ما بگیرد. کاری که دشمن از لحاظ فرهنگی می‌کند، نه تنها تهاجم فرهنگی، بلکه باید گفت یک شبیخون فرهنگی، یک غارت فرهنگی و یک قتل عام فرهنگی است. امروز دشمن این کار را دارد با ما می‌کند. چه کسی می‌تواند از این فضیلت‌ها دفاع کند؟ آن جوان مؤمنی که دل به دنیا نبسته، دل به منافع شخصی نبسته است، می‌تواند از فضیلت‌ها دفاع کند! این جوان با اخلاص می‌تواند دفاع کند. این جوان، از انقلاب، از اسلام، از فضایل و ارزش‌های

اسلامی می تواند دفاع کند» (بیانات در دیدار با فرماندهان گردان‌ها، گروهان‌ها و دسته‌های عاشورای نیروی‌های مقاومت بسیج سراسر کشور، ۱۳۷۱/۴/۲۲).

«اینکه ما روی مسئله فساد و فحشا و مبارزه و نهی از منکر و این چیزها تکیه می‌کنیم، یک علت عمده‌اش این است که جامعه را تدخیر می‌کند. همان مدینه‌ای که اولین پایگاه تشکیل حکومت اسلامی بود، بعد از اندک مدتی، به مرکز بهترین موسیقیدان‌ها و آوازه‌خوان‌ها و معروف‌ترین رقص‌ها تبدیل شد؛ تا جایی که وقتی در دربار شام می‌خواستند بهترین مغنیان را خبر بکنند، از مدینه آوازه‌خوان و نوازنده می‌آوردند. این جسارت، پس از صد یا دویست سال بعد انجام نگرفت؛ بلکه در همان حول و حوش شهادت جگرگوشه فاطمه زهرا علیها السلام و نور چشم پیامبر صلی الله علیه و آله و حتی قبل از آن، در زمان معاویه اتفاق افتاد! بنابراین، مدینه مرکز فساد و فحشا شد و آفازاده‌ها و بزرگ‌زاده‌ها و حتی بعضی از جوان‌های وابسته به بیت بنی‌هاشم نیز دچار فساد و فحشا شدند (بیانات در جمع فرماندهان، مسئولان و کارکنان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی انتظامی و جمعی از جانبازان انقلاب اسلامی به مناسبت روز پاسدار، ۱۳۷۴/۱۰/۵).

«شما باید فکر کنید که با ظهور و پیشرفت فناوری ماهره، چه کارهایی را می‌توانید انجام دهید تا از نفوذ ماهره جلوگیری کنید» (مقام معظم رهبری، ۱۳۷۸/۲/۲۸).

«امروز سلطه‌گران در همه‌جای دنیا - هر جایی به تناسب - در فکر سلطه فرهنگی‌اند. یک نمونه‌اش هم همین ماهره است. این منطق، درست نیست که ما بگوییم چون پنج سال دیگر فناوری ماهره پیشرفت خواهد کرد و بدون بشقاب هم مردم ممکن است تصاویر ماهره را بگیرند، پس از حالا جلواش را باز کنیم! این منطق، منطق صحیحی نیست» (بیانات در جمع ناشران، ۱۳۷۸/۲/۲۸).

«اگر قانون به شما گفته در فلان مورد برخورد کنید، برخورد کنید. سالم‌سازی محیط اجتماعی و مبارزه با جرائم، از جمله اساسی‌ترین کارهای شماست؛ در این کار هیچ ملاحظه‌ای نکنید و از جنجال‌ها و اهمه نداشته باشید. در واقع این برترین نمونه و مصداق شجاعت است. من

می‌خواهم بگویم شجاع باشید. در یک صحنه، مبارزه با دشمنی که روبه‌رو با آدم می‌جنگد مثل قاچاقچی مواد مخدر، دزد مسلح و... شجاعت است؛ اما در یک صحنه دیگر شجاعت این است که انسان از هیاهوها و جنجال‌ها منفعل نشود و کار خود را قوی دنبال کند و نیمه‌کاره رها نکند. شروع بعضی از کارها خوب است، لیکن ادامه پیدا نمی‌کند. کار را ادامه دهید تا نقطه‌ای که باید پیش ببرید» (بیانات در دیدار با فرمانده نیروی انتظامی و معاونان و فرماندهان عالی‌رتبه ناجا، ۱۳۸۱/۷/۱۴).

«امروز در کشور ما حجاب یک امر سیاسی است. حرکت ضدحجاب - که امروز توی این مملکت هست - یک حرکت سیاسی ضد جمهوری اسلامی است» (دیدار با خواهران برگزارکننده سمینار حجاب، ۱۳۸۳/۳/۱۰).

«برخورد باید مدبرانه، هوشیارانه و پخته باشد. باید با فساد علنی و آشکار و افساد در جامعه، برخورد کنید» (بیانات در دیدار با فرماندهان نیروی انتظامی، ۱۳۸۳/۷/۱۵).

«یکی از کارهای اساسی شما، مبارزه با فسادپراکنی است. یک وقت است که یک نفر خودش فاسد است، یک وقت است نه؛ بحث فاسد بودن نیست، بحث فسادپراکنی است؛ باید جلوش را گرفت» (۱۳۸۳/۷/۱۵).

«نگذارید هنجارشکنی‌ها رواج پیدا کند. البته اسم آن، هنجارشکنی است؛ اما هنجارشکنی هدف نیست. هنجارشکنی، مثل ساییدن و شکستن مینای دندان است. وقتی مینا رفت، دیگر نفوذ آسان است. وقتی قیج یک نوع منش، یک نوع پوشش و یک نوع رفتار در جامعه ریخت، نفوذ کردن در خانواده‌ها، در دخترها، در پسرها کار مشکلی نمی‌شود. شما دارید در واقع از این مینا محافظت می‌کنید. این سد مستحکم هنجار فرهنگ اسلامی را شما دارید حفظ می‌کنید و این بسیار کار خوبی است» (کرمان، ۱۳۸۴/۲/۱۵).

«دشمنان نظام جمهوری اسلامی یقیناً به این نتیجه رسیدند که یکی از دو - سه راه اصلی برای به‌زانو درآوردن ملت ایران، شکستن مرزهای اخلاقی و ترویج مفاسد اخلاقی و بی‌بندوباری اخلاقی در داخل کشور است» (کرمان، ۱۳۸۴/۲/۱۵).

«تأمین امنیت جانی، مالی، روحی و اخلاقی و آسایش مردم، از وظایف خطیر نیروی انتظامی و افتخار و مباهات نظام اسلامی است» (بیانات در دیدار با فرماندهان نیروی انتظامی، ۱۳۸۴/۱۲/۱۵).

«آنجایی که مفساد اخلاقی به صورت سازمان یافته ترویج بشود، آن وقت نوبت دستگاه قضایی است؛ اینجا دیگر جای سهل انگاری نیست، جای کوچک شمردن مسئله نیست. مسئله، دو روز نگه داشتن و رها کردن دیگر نیست، با کسی که دارد فساد را در جامعه به صورت سازمان یافته ترویج می کند، باید برخورد قاطع بشود؛ آن‌ها مفسد فی الارض اند و مجازات آن‌ها مجازات مفسدین فی الارض خواهد بود» (نماز جمعه، ۱۳۸۵/۸/۲۳).

«این تهاجم فرهنگی، این براندازی فرهنگی، این غارت فرهنگی که بنده از سال‌ها پیش گفتم، به طور مستمر دارد انجام می گیرد، حالا در مقابلش مقاومت و مبارزه شده است؛ از حق نباید گذشت. اگر مبارزه نشده بود، پیشرفت آن‌ها خیلی بیشتر و خیلی سریع تر بود. ما باید در جبهه خودمان، در لشکر خودمان، در مجموعه خودمان، در این انبوه عظیم مردمی که پشت سر مسئولان نظام قرار دارند، ملت ایران دائم نیروی تازه بدمیم. این‌ها را آماده کنیم و آماده نگه داریم؛ مزاج‌های فکری و فرهنگی و اخلاقی این‌ها را تقویت کنیم و از آلودگی‌های گوناگونی که متوجه این‌ها می شود، جلوگیری کنیم؛ به معنای حقیقی کلمه، همان امنیت اخلاقی را در جامعه مستقر کنیم» (بیانات در دیدار با فرماندهان نیروی انتظامی، ۱۳۸۶/۲/۲).

«نگذارید کار (مبارزه با مفساد اخلاقی) حالت فصلی پیدا کند. الآن همین صحبت بود با آقای سرتیپ احمدی مقدم؛ که گاهی انسان یک کار را شروع می کند، بالاخره هزینه‌هایی دارد؛ هزینه‌ها را هم می پردازد، اما کار در قدم اول و دوم متوقف می شود، یعنی هم هزینه را پرداخته‌اند و هم کار را پیش نبرده‌اند؛ این فایده ندارد. بالاخره شما هر کاری بخواهید بکنید، یک عده مخالف دارد، یک عده هم وادار به مخالفت می شوند؛ یعنی مخالفت حساب شده و برخاسته از سیاست، پشت سرش هست؛ این اهمیتی ندارد، شما کار خودتان

را بکنید؛ منتها نگذارید کارتان متوقف شود؛ کار را ادامه دهید. کار را فصلی و موسمی و مقطعی انجام ندهید؛ آنوقت، هم خوب است و هم بیاز؛ بنابراین شاخص و اساس و کلید این قضیه این است که آن دو جهت را با همدیگر حفظ کنید. اعتماد مردم، مهربانی با مردم، جانب مردم را داشتن، در کنار ابهت و چهره مصمم و قاطع و قدرتمند از نیروی انتظامی، این دو باید پهلوئی هم باشند؛ تا آنچه شما می‌خواهید و دنبالش هستید، انجام بگیرد» (بیانات در دیدار با فرماندهان نیروی انتظامی، ۱۳۸۶/۲/۲).

«بد خوابی دیده‌اند برای بشریت؛ دارند پول صرف می‌کنند. متخصصین روان‌شناس، طراحان گوناگون، سیاستمدارها، دستگاه‌های اطلاعاتی در پشت قضیه، نه فقط برای این‌ها، برای همه دنیا دارند طراحی می‌کنند؛ تا این آتش شهوت زن و مرد را تندتر؛ و تیزتر کنند.»
 «بی‌بندوباری جنسی و فساد جنسی و این بیماری که در جامعه ما در طول ده‌ها سال گذشته رایج شد، یک پدیده غیربومی است؛ یعنی سوغات خارج و به‌طور روشن سوغاتی است که غربی‌های تعمداً و حساب‌شده برای ملت ما آوردند، منتها چون ملت ما یک ملت مسلمان و متعصب و پایبند به عفت و عصمت و پوشش اسلامی بود، این کار آسان و سریع انجام نگرفت» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۹۲/۸/۲۳).

«مسئله این نیست که چند زن در خیابان با فلان‌جور حجاب ظاهر شدند، تمام دستگاه جمهوری اسلامی به فکر افتاده که با این‌ها مبارزه کند؛ نه مسئله از این بسیار فراتر است. مسئله این است که فرهنگ غربی برای اینکه جای خود را باز کند در جامعه انقلابی ما و سیاست‌های غربی برای اینکه نفوذ خودشان را باز یابند، در کشور انقلابی مسلمانان باید نسل جوان را به همان آرزوها و شهواتی که در همه دنیا جوان‌ها دارند با آن سرگرم کنند» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۹۳/۸/۲۳).

«ایجاد امنیت فردی، اجتماعی، اخلاقی و روحی و روانی از مهم‌ترین مسئولیت‌های نیروی انتظامی است» (بیانات در جمع فرماندهان ناجا، ۱۳۹۴/۲/۶).

۶- مسیر تحصیل امنیت اخلاقی در قرآن کریم

با توجه به اینکه امنیت اخلاقی با ارزش‌ها و هنجارهای جامعه سروکار دارد و از آنجا که جامعه ایران یک جامعه اسلامی است پس بهترین منبع برای شناخت اهمیت امنیت اخلاقی، متن قرآن کریم و سخنان بزرگان دین در این خصوص است. قرآن کریم، کتاب روشنی‌بخش راه بشریت، مسیر رسیدن به امنیت اخلاقی در جامعه را، چنین به تصویر می‌کشد: تأکید بر ارزش پاکدامنی و شرم؛ ارزش دانستن حیا برای انسان‌ها؛ سفارش به اجرای احکام و حدود الهی برای جلوگیری از شیوع فساد در جامعه؛ سفارش به دوری از گناهان آشکار و پنهان جنسی؛ هشدار درباره عذاب‌های سخت اخروی در مقابل انجام گناهان جنسی؛ دوری جستن از پلیدی‌های جنسی؛ تحریم تهمت و شایعه‌سازی جنسی در مورد دیگران؛ ارزش دانستن بکارت دوشیزگان و توصیه به محدود کردن روابط با غیر همسر؛ سفارش به ازدواج با کسانی که قبل از ازدواج روابط نامشروع نداشته‌اند؛ اعلام عفت‌ورزی به عنوان یکی از ویژگی‌های مؤمنان و بهشتیان؛ مخالفت و مبارزه با همجنس‌گرایی؛ تحریم ازدواج با برخی از بانوان (مثل محارم و ...)؛ سفارش به رعایت ادب در رفتار (مانند اینکه فرزندان به هنگام ورود به اتاق پدر و مادر، اجازه بگیرند)؛ تجلیل از عفت و پاکدامنی (احمدی، ۱۳۸۵).

پیامبر اسلام ﷺ نیز رعایت حیا، عفت‌ورزی، پوشش و غیرت را شرط سالم‌سازی جامعه و عامل پیشگیری از منکرات و برقراری «امنیت اخلاقی» دانسته است. ایشان مردانی که مثل بانوان نازک حرف بزنند و زنان مردنما را، مشمول لعنت خدا می‌داند و پوشیدن لباس زنان توسط مردان و بالعکس را، مخالف روح عفت و حیا می‌شمرند. پیامبر اکرم ﷺ خطرات بی‌توجهی به عفت‌ورزی را بیان فرموده و زنان را از استعمال عطرهایی که تمایلات خفته مردان را بیدار نماید، نهی کرده است. همچنین ایشان شهوت‌رانی را در کنار انحرافات اعتقادی و سیاسی عنوان کرده و جامعه را از آن برحذر داشته است. آن حضرت، همچنین کسی که به عشق‌های کاذب جنسی توجه نکند و در برابر آن عفت به خرج بدهد

و صبوری ورزد را، مشمول غفران خدا و از بهشتیان معرفی می‌نماید. پیامبر اعظم در راه مبارزه با مفاسد اخلاقی، گام‌هایی به شرح زیر برداشته است: توجه دادن مردم به آخرت و قیامت و بیان عذاب شهوت‌رانان، سفارش به پوشش و عفت، اصلاح نگرش جامعه به زن، تبیین شخصیت و احیای حقوق بانوان و پاسداری از کرامت آنان، تحکیم پایه‌های خانواده، تأکید بر نظارت عمومی و امر به معروف و نهی از منکر، از بین بردن عوامل فساد با وضع قوانین مثل: تحریم شراب و قمار و ...، معرفی عوامل گسترش فساد، اجرای حدود الهی (احمدی، ۱۳۸۵).

با توجه به تأکیدات قرآن کریم و سخنان پیامبر اسلام، امنیت اخلاقی، ضرورتی برای ایجاد جامعه اسلامی است برقراری آن برکات متعددی دارد؛ از جمله می‌توان به کاهش فشارهای روانی و ذهنی اشاره نمود؛ همچنین برقراری امنیت اخلاقی در جامعه می‌تواند زمینه بسیاری از جرائم اجتماعی را کاهش دهد (مسعودی، ۱۳۸۶).

۷- مهم‌ترین عوامل کاهنده امنیت اخلاقی

برخی از عوامل کاهنده یا تهدیدکننده امنیت اخلاقی که باید مقابله علمی و عملی با آنها، در دستور کار مسئولان قرار گیرد، عبارت‌اند از:

- ۱- ترویج فرهنگ غربی در وسایل ارتباط‌رسانی نوین از قبیل ماهواره، اینترنت، و حتی برنامه‌های تلویزیون داخلی.
- ۲- ترویج بی‌اخلاقی و فاصله گرفتن از اخلاق اسلامی و تقویت عوامل تهدیدکننده امنیت اخلاقی توسط مسئولان دنیاپرست داخلی.
- ۳- سهل‌انگاری در استفاده از روش‌های تبلیغی و ارشادی مناسب در مورد نشر فرهنگ اسلامی، ترویج حجاب، مقابله با تهاجم فرهنگی و گسترش فساد.
- ۴- ناهماهنگی و نبود همکاری و تعامل لازم در میان دستگاه‌های مرتبط با امور فرهنگی و اجتماعی، برای مقابله با عوامل تهدیدکننده امنیت اخلاقی.
- ۵- بی‌توجهی به حالت گذار از جامعه سنتی به صنعتی و مدرن و سستی در برنامه‌ریزی‌های

آموزشی و اجرای آن‌ها در جهت ترمیم گسست‌ها و کاهش آسیب‌های تأخر فرهنگی.
 ۶- بی‌اعتنایی به حس تنوع‌طلبی و زیبادوستی و نبود برنامه‌های صحیح برای هدایت این خصیصه به اهداف مطلوب و معقول (مسعودی، ۱۳۸۶).

۸- برخی از مصادیق ناامنی اخلاقی

با توجه توضیحاتی که بیان شد، «امنیت اخلاقی» عبارت است از: احساس آرامش نسبت به هرگونه رفتار علیه ارزش‌های اخلاقی جامعه. با معیار قرار دادن چنین تعریفی، می‌توان برخی از مهم‌ترین مصادیق ناامنی اخلاقی در جامعه ایران را به شرح زیر برشمرد:

- ۱- بی بندوباری؛ ۲- بدحجابی؛ ۳- فعالیت‌های غیرمجاز در امور سمعی و بصری؛
- ۴- زنا؛ ۵- لواط؛ ۶- تظاهر به عمل حرام در انظار و اماکن عمومی و معابر؛ ۷- استعمال مشروبات الکلی به صورت علنی؛ ۸- قماربازی؛ ۹- ولگردی؛ ۱۰- دایر کردن مراکز فساد و فحشا؛ ۱۱- تولید، واردات، فروش و استفاده از لباس و نشانه‌های ضداسلامی؛ ۱۲- فروش یا استفاده از نرم‌افزارهای غیرمجاز؛ ۱۳- قاچاق انسان؛ ۱۴- فعالیت علیه امنیت اخلاقی در فضای سایبر (اشاعه فحشا و منکرات، انتشار عکس‌ها و تصاویر و مطالب خلاف اخلاق و عفت عمومی و ...)؛ ۱۵- بی‌احترامی، تعرض یا ایجاد مزاحمت برای اطفال یا زنان در اماکن عمومی و معابر؛ ۱۶- مزاحمت به وسیله تلفن یا دستگاه‌های مخابراتی دیگر؛ ۱۷- عرضه لباس‌های زیر زنانه در ملاء عام و پشت ویتترین و همچنین استفاده از فروشندگان مرد برای عرضه این‌گونه البسه؛ ۱۸- پخش موسیقی غیرمجاز در پاساژها و محیط بازارچه‌ها و ...

۹- عوامل بروز ناامنی اخلاقی در گفتمان رهبری

در این بخش به بیان عوامل بروز ناامنی اخلاقی از دیدگاه معظم له می‌پردازیم. ایشان عوامل ناامنی اخلاقی را از دو منظر مورد بحث قرار داده‌اند: الف) عوامل و ریشه‌های غریزی؛ ب) عوامل و ریشه‌های سیاسی؛ ج) عوامل روانی - تبلیغاتی.

الف: عوامل و ریشه‌های غریزی

از دیدگاه مقام معظم رهبری یکی از علل و ریشه‌های بروز ناامنی اخلاقی در سطح جوامع، ریشه‌های غریزی و مراقبت نکردن از آن است: «کسانی که مبتلا به بی‌قیدی در امور جنسی و مسائل مربوط به فساد جنسی یا مقدمات آن هستند، دو قسم‌اند: برخی آن‌کسانی هستند که صرفاً به خاطر غفلت و بی‌توجهی و فشار انگیزه‌های غریزی به این دام دچار می‌شوند؛ بعضی دیگر، کسانی هستند که این حرکت و این وضعیت ناپسند در آن‌ها تابع انگیزه‌های سیاسی است یا دانسته، یا ندانسته؛ زیرا که استکبار جهانی و به‌خصوص شبکه‌های جاسوسی و فسادانگیز و سیاسی آمریکایی، درصدد آن هستند که ماده فساد را به کالبد ما تزریق کنند و جوان‌ها را چه دختر و چه پسر - که زمینه ابتلا به این بیماری در آنان زیاد است - به یک آفتی دچار کنند که به این زودی‌ها قابل علاج نباشد» (بیانات در خطبه‌های نماز جمعه، ۱۳۸۵/۵/۱۷).

ب: عوامل و ریشه‌های سیاسی

افزون بر بی‌بندوباری‌های ناشی از افسارگسیختگی غریزه در نهاد انسان‌ها، یکی دیگر از ریشه‌های بروز ناامنی اخلاقی از منظر مقام معظم رهبری، وجود ریشه‌های سیاسی است؛ «امروز در کشور ما حجاب یک امر سیاسی است. حرکت علیه حجاب - که امروز توی این مملکت هست یک حرکت سیاسی ضد جمهوری اسلامی است» (بیانات در دیدار با خواهران برگزارکننده سمینار حجاب، ۱۳۸۳/۳/۱۰).

«مسئله زن در کشور ما و سیاستی که استعمارگران در طول سالیان دراز، داخل این مملکت تعقیب کرده‌اند، یک مسئله صددرصد سیاسی بود. برای اروپایی‌ها چه فرقی میکرد که زن ایرانی به قول آنها آزاد باشد یا اسیر بماند؟ چقدر آن‌ها به فکر آزادی ملت‌اند؟ چقدر به فکر آزادی مردان‌اند؟ چقدر دلشان برای مرد و زن اسیر دنیا می‌سوزد که - به خیال خودشان - به فکر آزادی زن ایرانی باشند که به نظر آن‌ها اسیر بود؟ مسئله این نبود. مسئله، مسئله سیاسی بود صددرصد» (بیانات در دیدار گروهی از خواهران دانشجویی

مراکز تربیت معلم به مناسبت روز معلم، ۶۳/۲/۱۲).

اگر قلمرو امنیت اخلاقی را وسیع تر و فراگیرتر در نظر بگیریم، عوامل ناامنی آن نیز بسیار گسترده تر خواهد شد. بسیاری از موضوعات، می توانند بستر ساز آسیب پذیری هایی باشند که رفته رفته باعث تهدید امنیت اخلاقی شوند. مقام معظم رهبری از جمله عوامل ناامنی اخلاقی را فسادهای مالی و اخلاقی و ارتشاء و تزویر دانسته اند. به دلیل تأثیری که این فسادها در سلب امنیت مردم دارند، مقام معظم رهبری به آن‌ها رتبه بالایی می دهند و حتی آن‌ها را از جرائم ضدانقلابی و براندازی بالاتر می دانند. ایشان اگرچه ناامنی توسط اراذل و اوباش را محکوم می کند و زندان و حبس را برای آنان کم می داند و معتقد است باید حکم الهی بدون هیچ گونه رودربایستی جهانی برای آن‌ها به صورت صحیح عمل شود، اما ناامنی اخلاقی و ناامنی ملی را مهم تر دانسته که موجب ناامن کردن محیط های کار و محیط های علمی و دانشجویی می شود.

ج) عوامل روانی - تبلیغاتی

ایجاد تلاطم تبلیغاتی و پخش خبرهای ناکامی و زشتی ها از دیگر عوامل ناامنی اجتماعی و اخلاقی در جامعه است که گاهی ممکن است توسط برخی مسئولان هم تقویت و یا دامن زده شود. عواملی که جامعه را دچار روان پریشی و ناامیدی و یأس می کند که باید با این عوامل و دشمن سازی های موهوم به شدت برخورد شود و به ایجاد امنیت روانی در جامعه کمک شود. نبود امنیت شغلی و ثبات مقررات، نداشتن امنیت در محل کسب و کار و زندگی و ناامنی های اخلاقی و عرضی و ناموسی، از دیگر مصادیق و شاخص های ناامنی اجتماعی است.

مقام معظم رهبری در موقعیت های مختلف و با بیانات دیگری، به عوامل تأثیرگذار بر ناامنی اشاره فرموده اند: «ممکن است عوامل ناامنی به دستگاه های دیگر برگردد مثلاً بیکاری، اعتیاد و مواد مخدر یا سیاست بازی های جاه طلبانه و غیرمسئولانه که البته نتیجه آن ناامنی است و مسئولین و شوراهای تأمینی استان ها موظف هستند آن را جمع کنند و

امنیت را برقرار کنند». ایشان در جای دیگر فقر، فساد و تبعیض را سه پایه شوم و عنصر مخرب امنیت دانسته و به ضرورت مبارزه با این عوامل مخرب و انجام اصلاحات واقعی و انقلابی تصریح نموده‌اند.

۱۰- راهکارهای برخورد با ناامنی اخلاقی از منظر مقام معظم رهبری

از نظر مقام معظم رهبری، در برخورد با ناامنی‌های اخلاقی، پنج‌گونه فعالیت باید انجام شود که به شرح زیر است:

الف) اقدام علمی

اقدام علمی ناظر بر تشکیل هیئت‌های اندیشه‌ورزی و تولید ادبیات در زمینه اصول و مبانی اخلاقی برای مقابله با مسائل و مشکلات اجتماعی است. مقام معظم رهبری کار علمی برای مبارزه با ناامنی اخلاقی و نیز انجام کار فکری و اعتقادی و برگزاری هم‌اندیشی‌ها و پژوهش‌های علمی را از ملزومات اساسی دانسته‌اند: «از طرفی کار فکری لازم است. در گذشته کار شده برای اینکه تفکر خاصی در مورد زن را به صورت ایدئولوژی دریاورند. باید سست بودن پایه‌های این ایدئولوژی معلوم بشود. تا حالا در این زمینه کارهایی انجام گرفته؛ اما باز هم باید انجام بگیرد» (۱۳۶۴/۱۲/۴).

برخی از موضوعات علمی مناسب برای بررسی و پژوهش در این حوزه، عبارت‌اند از: بررسی حقوق زنان و وضعیت حجاب و نحوه مقابله با بی‌حجابی، بررسی نظرات مسلمانان دیگر کشورها در مورد بی‌حجابی، بررسی دلایل مخالفان حجاب، عوامل و مفسدات بی‌حجابی، راهکارهای فرهنگی در زمینه حجاب، فلسفه و آثار حجاب، حجاب و مسئولیت‌های اجتماعی، حجاب و سلامت اخلاقی جامعه، حجاب و شخصیت زن، استحکام خانواده، آزادی زن، بررسی وضع روابط زن و مرد در دنیا، نقش استعمار و عوامل درونی فسادهای اخلاقی در کشورهای اسلامی (شایگان، ۱۳۹۳: ۲۲۰).

از دیدگاه رهبر معظم انقلاب، لازم است از نتایج کارهای علمی در تدوین طرح جامع مقابله با بی‌حجابی

استفاده شود و مجلس شورای اسلامی باید در این زمینه قوانین لازم را تهیه نماید و وظایف همه سازمان‌ها را در این طرح مشخص کند.

ب) اقدام فرهنگی

اقدام فرهنگی ناظر به کنش‌ها و اقداماتی برای عبور از سطحی‌نگری و کاهش خسارات در زمینه مبارزه با ناامنی اخلاقی است. اقدام فرهنگی می‌تواند در قالب اصلاح فرهنگ عمومی و کار تبلیغاتی صورت پذیرد.

مقام معظم رهبری در میان راهکارهای پنج‌گانه، به فعالیت‌های فرهنگی تأکید و توجه بیشتری دارند و آن را مؤثرترین روش می‌دانند. از نظر ایشان تا زمانی که کار فرهنگی صورت نگیرد، مبارزه با ناامنی اخلاقی بی‌نتیجه خواهد بود.

مقام معظم رهبری در سخنرانی‌های مختلف، راهکارهای فرهنگی لازم را در جهت تأمین امنیت اخلاقی بر شمرده‌اند که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از: تبیین حجاب در جامعه، اهتمام به فرهنگ عمومی و اصلاح آن، تبیین فلسفه حجاب در جامعه و انجام وظیفه دستگاه‌های ذی‌ربط، کار تبلیغاتی در مسئله حجاب، زبان استدلال و نصیحت و آشکار کردن توطئه دشمن در خصوص حجاب، معرفی انواع مفاسد اخلاقی و آسیب‌های پوشش نامناسب به‌عنوان ضدارزش در جامعه، تبیین نماز به‌عنوان راهی برای دوری از خلأها و گناهان و آرامش‌بخشی به انسان و استفاده از ابزار هنر در قبال بی‌حجابی. ایشان به کار فرهنگی عمیق و مستمر معتقدند: «خیلی تلاش و مجاهدت در زمینه‌های فرهنگی خوب می‌شود کرد؛ البته مواظب باشید عمیق و پرعمق باشد؛ کار سطحی فرهنگی مفید نیست، گاهی هم مضر است» (۱۳۸۲/۲/۲۲).

بهره‌گیری همه‌جانبه از تمام ابزارها و امکانات فرهنگی امری ضروری است. امکاناتی که درخور نیازهای روز هستند و بتوانند در جبهه فرهنگی در مقابله با تهاجم فرهنگی دشمن، به نحو مطلوبی عمل نمایند. رهبر معظم انقلاب در این زمینه نیز معتقدند: «امروز همه ابزارهای پیشرفته‌ای که در اختیار ما قرار دارد شیوه‌های هنری و شیوه‌های گوناگون

نو، باید در اختیار تفکر اسلامی و فکر صحیح اسلامی باشد» (۱۳۸۱/۷/۱۵). «از همان شیوه‌هایی که ضلالت را منتشر می‌کنند، می‌شود ما استفاده کنیم و هدایت را منتشر کنیم» (۱۳۸۰/۵/۲۳).

«باید از آنچه که در اختیار داریم، حداکثر استفاده را بکنیم ... ما نه از صداوسیمایمان، نه از مطبوعاتمان و نه از بسیاری از منابع عظیم عمومیان، چنانکه باید و شاید، استفاده نمی‌کنیم» (۱۳۷۹/۱۱/۲۷).

«ما باید از تمام امکانات کار فرهنگی برای تبیین مسئله حجاب و نظر اسلام درباره روابط زن و مرد استفاده کنیم» (۱۳۶۵/۸/۹).

«ناشران، کتاب‌هایی را که در این زمینه نوشته شده و مقالاتی را که آماده شده، این‌ها را در اختیار مردم قرار بدهند ... به‌خصوص روی ادبیات کودک و کتاب کودکان باید کار بشود» (۱۳۶۵/۸/۹).

مقام معظم رهبری، مسئولان را از کارهای ناقص و مقطعی پرهیز داده‌اند: «گاهی اوقات هست که یک حرکتی که بدون توجه، بدون اینکه همه‌جانبه رعایت شده باشد انجام می‌گیرد» (۱۳۶۵/۵/۳۱).

«اگر آیه حجاب در قرآن هست، اگر آیه غص و بصر از زن و مرد در قرآن است، این را باید گفت و باید خواست» (۱۳۵۹/۴/۱۲). «حتماً باید دلایل حجاب و علت این حکم و دلیل اینکه اسلام این را این‌قدر اهمیت می‌دهد و در چند آیه قرآن از آن اسم می‌آورد بحث بشود» (۱۳۶۵/۵/۱۷).

«یک عده‌ای هستند نمی‌دانند چرا باید حجاب باشد؛ ... حالا شما می‌خواهید به این خانم بگویید که خانم، شما یک آرایش ساده هم نکن جلوی مردم. برایش این سؤال مطرح است که چرا؟ باید به او بفهمانید چرا؟» (۱۳۶۳/۳/۱۰).

«بعضی‌ها هستند در طول تربیت‌های دوران کثیف و ننگین گذشته، عادت به بی‌بندوباری کردند؛ ... این‌ها را باید گفت، باید توجیه کرد، باید فهماند. شما خواهانی که توی

دانشگاه هستید برای این دسته، کار توجیهی بکنید؛ برایشان بیان کنید» (۱۳۶۳/۳/۱۰). ایشان گسترش فعالیت‌های آگاهی‌بخش در جامعه را راهکاری اساسی در تأمین امنیت اخلاقی دانسته و از این رو در زمینه حل مسئله زنان و بهبود جایگاه زن در جامعه دینی، ضمن تدوین قوانین مناسب و کارآمد، بر بالا بردن آگاهی عمومی در جامعه تأکید نموده‌اند. بیان ایشان در این زمینه چنین است: «اگر در کشور ما کسانی بخواهند برای مسئله زن تلاش کنند، خط درست همین است که عرض شد. باید از این راه بروند. با مبالغه‌گویی و ابراز احساسات بی‌جا و احیاناً حرص و جوش خوردن، مشکلی حل نخواهد شد. باید اولاً، روی قانون، ثانیاً، روی تفکر و اندیشه و خردمندی زنان، ثالثاً، روی سطح فکر کلی جامعه کار شود. ما هرچه در این سه مرحله پیش برویم، این معضل به سمت آن وضع طبیعی و شکل خداخواهی که در حکمت الهی مقرر شده است، بیشتر و سریع‌تر پیش خواهد رفت» (۱۳۷۴/۸/۲۲).

یکی از خواسته‌های رهبری که در مناسبت‌های مختلف همواره بر آن تأکید داشته‌اند، اسلامی‌سازی ادارات، دانشگاه‌ها و فضای عمومی جامعه است که می‌تواند بر عملکرد دینی افراد در جامعه تأثیر بسزایی داشته باشد. ایشان در این زمینه چنین بیان می‌نمایند: «معلوم است که ما باید فضای جامعه را فضای دینی قرار بدهیم» (۱۳۸۴/۴/۲۳).

«با عواملی که محیط را از شکل اسلامی خارج می‌کنند، مقابله کنید. با گفتار، با سخنرانی، با پخش جزوات مناسب، با تذکرات به‌جا، با امر به معروف و نهی از منکر؛ که وظیفه شما در داخل محیط کارهایتان و در همه جاهاست. با این روش‌ها، کاری کنید که فضا، فضای اسلامی شود» (۱۳۷۱/۶/۴).

«طوری شود که در محیط کار، اسلام حس شود؛ به نحوی که وقتی انسان وارد اداره‌ای می‌شود، نگاه کند ببیند آثار اسلام همه‌جا پیداست» (۱۳۷۱/۶/۴).

ج) اقدام قانونی

اقدام قانونی ناظر به مجازات اخلاص‌گران در امنیت اخلاقی و اجتماعی و نیز رفع خلأهای

حقوقی برای برخورد با آنان است. به عبارتی، اقدام قانونی به معنای محوریت یافتن قانون در تعیین نوع و میزان مجازات و نحوه اجرای حکم برای ضابطان قضایی است. رهبر معظم انقلاب پس از کار فرهنگی و کوشش‌های علمی در جهت توسعه فضایل اخلاقی در جامعه، قائل به اقدام قانونی در مورد کسانی هستند که امنیت اخلاقی و اجتماعی جامعه را تهدید می‌کنند. بدون شک نقش اساسی در این زمینه، به‌عهده نیروی انتظامی و دستگاه قضایی است: «آن‌ها هم جاهایی دستشان بسته است و می‌گویند قانون نداریم، مجلس شورای اسلامی باید قاطعانه قانون لازم را؛ قانونی را که دست دستگاه قضاییه را باز کند و اجازه اقدام بدهد، باید فوراً تأمین کنند، آماده کنند» (۱۳۶۵/۸/۲۳).

همچنین ایشان دقت در انتخاب مجازات برای اخلاک‌گران در امنیت اخلاقی و اجتماعی را لازم می‌دانند: «گاهی محرومیت از بعضی از حقوق اجتماعی، بسیار سخت‌تر از مجازات دیگر است. از تعزیر هم سخت‌تر است. البته عده‌ای هستند که پول برایشان مهم نیست. حاضرند ظلم کنند و پول بدهند! از این‌ها نباید فقط پول گرفت. هم باید پول گرفت و هم به مجازاتی که از آن می‌ترسند محکومشان کرد. مسئله این است که با مجازات می‌خواهیم جرم متوقف شود. اگر مجازات، مجازاتی باشد که اهمیتی نداشته باشد، بی‌فایده است» (۱۳۷۲/۷/۱۹).

د) استفاده از قوه قهریه

از نظر مقام معظم رهبری، مواضعی که استفاده از قوه قهریه و ابزار خشونت و زور جایز است عبارت‌اند از:

۱- افراد دارای خباثت و تعمد: «یک عده هم هستند می‌خواهند خباثت کنند. با این‌ها با قاطعیت روبه‌رو باید بشویم و خواهیم شد، شک نکنید ... به‌هرحال اینی که بخواهند یک عده‌ای با فساد و تباهی و کشاندن دخترها و پسرها به عشرت‌های کاذب و حیوانی و تشکیل جلسات مضر، انقلاب را خراب کنند، جمهوری را مورد فساد و تباهی قرار بدهند، این را ما قطعاً تحمل نخواهیم کرد؛ مردم ما تحمل نمی‌کنند نباید هم تحمل کنند»

(۱۳۶۳/۳/۱۰).

۲- شبکه‌های فساد: «ما و مردم ما نمی‌توانیم تحمل کنیم که جامعه اسلامی سالم و صحیح را - که به برکت انقلاب به ارزش‌های اسلامی بازگشته - بی‌دفاع بگذاریم در مقابل شبکه‌های فساد که بیایند جوان‌های معصوم ما را، جوان‌های مؤمن ما را - که دل‌های پاکی دارند، روح‌های آماده‌ای دارند - این‌ها را با فریب‌های شیطانی خودشان فریب بدهند، با انواع تظاهرات ضد عفت و عصمت و روش‌های غیراخلاقی و غیرانسانی و یقیناً برخورد قاطعی در مقابل این مسائل باید انجام بگیرد» (۱۳۶۵/۵/۱۰).

۳- مفسد سازمان‌یافته و مفسدین فی‌الارض: «با کسی که دارد فساد را در جامعه به صورت سازمان‌یافته ترویج می‌کند باید برخورد قاطع بشود، آن‌ها مفسد فی‌الارض اند و مجازات آن‌ها مجازات مفسدین فی‌الارض خواهد بود» (۱۳۶۵/۸/۲۳).

۴- افساد و ترویج فساد: «آن‌کسانی که غافل می‌شوند و دستخوش فریب می‌شوند، دستخوش شهوات می‌شوند، این‌ها البته بایستی دستگاه‌های مسئول، این‌ها را یک تنبیهی بکنند رها کنند، لیکن کسانی که دست‌اندرکار و سررشته‌دار این مسائل هستند، این‌ها مفسدین قطعی فی‌الارض هستند و باید با این‌ها با اشد مجازات و با قاطعیت کامل برخورد بشود و برخورد هم خواهد شد» (۱۳۶۵/۵/۳۱).

۵- تولید و عرضه‌کنندگان پوشش‌های نامناسب: «کسانی که اقدام می‌کنند به توسعه و ترویج فساد؛ از راه مُد کردن و تولید کردن و عرضه کردن لباس‌های نامناسبی که خود آن‌ها الهام‌دهنده فساد و بی‌بندوباری جنسی است و کسانی که آن‌ها را مصرف می‌کنند و کسانی که ارزش و قداست عصمت و عفت را در جامعه می‌شکنند و کسانی که با اخلاق اسلامی و فرهنگ اسلامی - که به قیمت خون هزاران شهید در این مملکت مستقر شده - بی‌اعتنایی می‌کنند و آن را تحقیر می‌کنند، مجبوریم با این‌ها مقابله کنیم» (۱۳۶۵/۵/۱۰).

ه) اقدام اطلاعاتی

اقدام اطلاعاتی ناظر به پیدا کردن باندهای فساد اخلاقی و رصد و کشف ریشه‌ها و

الگوهای رفتارهای اخلاص‌گرا نه‌ای است که امنیت اخلاقی و روانی افراد جامعه را به خطر می‌اندازد. فعالیت اطلاعاتی و پیدا کردن باندهای فساد اخلاقی در جامعه نیز اهمیت فراوانی دارد، زیرا از یک‌سو عاملی برای پیشگیری از تسری و گسترش یک انحراف فکری و اخلاقی است و از سوی دیگر عاملی برای تحدید و کنترل انحرافات است. در این راستا وزارت اطلاعات نقش مهمی بر عهده دارد: «کار بعدی، کار اطلاعاتی است؛ من به‌طور صریح بگویم مسئله تزریق فساد و فحشا در جامعه ما یک روند عادی ندارد، یک روند غیرعادی و غیرطبیعی دارد. پیداست دست‌هایی پشت سر این قضیه هستند و آن را دارند ترویج می‌کنند. در جامعه، با قصد، یکی‌یکی، مثل باندهای فساد سیاسی و فکری این‌ها هم باندهای فساد اخلاقی را تشکیل می‌دهند. در تهران، در شهرستان‌ها، حتی در شهرستان‌های دوردست به سراغ جوانان مظلوم می‌روند...» (۱۳۶۵/۸/۲۳).

۱۱- شاخصه‌های امنیت اخلاقی بر اساس بیانات رهبری

امنیت اخلاقی را می‌توان بخشی از امنیت اجتماعی دانست؛ بر این اساس، تأمین امنیت اجتماعی همراه با تأمین امنیت اخلاقی خواهد بود. با توجه به دیدگاه مقام معظم رهبری در مورد امنیت اخلاقی که طیفی از ارزش‌های فرهنگی، هنجارها، ارزش‌های اخلاقی و صیانت از کرامت انسانی، عفت و پاک‌دامنی و مصونیت نوامیس مردم در یک جامعه سالم را دربر می‌گیرد، مهم‌ترین مؤلفه‌ها و شاخص‌های امنیت اخلاقی عبارت‌اند از:

- ۱- امنیت فضای کار و زندگی: «معنای امنیت اجتماعی این است که مردم در محیط کار و زندگی خود احساس خوف و تهدید و ناامنی نکنند» (۱۳۷۳/۴/۲۹).
- ۲- مصونیت تعرض به حیثیت و آبروی مردم: «باید امنیت حیثیت و آبروی این ملت در تمامی ابعاد حفظ شود و هنر بزرگ نیروی انتظامی این است که با عوامل دشمن که با برآشفتن محیط زندگی مردم، شکستن حریم خلوت امن خانواده‌ها و نفوذ کردن در حصار مقدس عفت عمومی می‌خواهند نظم عمومی جامعه را بر هم بزنند به‌شدت برخورد کند» (۱۳۷۲/۴/۲۶).

۳- مصونیت تعرض به نوامیس مردم: «نامنی عرضی و ناموسی هم داریم، جلوی آن را هم شما باید بگیرید» (خطاب به ناجا، ۱۳۷۰/۱۱/۲).

۴- پرهیز از ستم به زنان و خشونت خانوادگی: مقام معظم رهبری، رفتار خشونت‌آمیز مردان با زنان را نشانه وحشیگری، کوردلی و دوری از فرهنگ اسلامی توصیف کرده‌اند (۱۳۷۲/۹/۱۷).

۵- سلامت فضا فرهنگی: «فضای فرهنگی جامعه با امنیت عمومی آن رابطه مستقیم دارد» (۱۳۷۹/۱۰/۲۷).

۶- مقابله با شیوع مصرف مشروبات الکلی: «رواج مشروبات الکلی یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده سلامت اجتماعی است» (۱۳۸۴/ ۱۰/۲۷).

۷- مقابله با شیوع اعتیاد و قاچاق مواد مخدر: بررسی‌ها نشان می‌دهد اعتیاد به مواد مخدر زمینه‌ساز پیدایش بسیاری از آسیب‌ها و جرائم اجتماعی است و در کنار آن قاچاق مواد مخدر نیز از بزرگ‌ترین تهدیدهای سلامت اجتماعی به‌شمار می‌آید. مقام معظم رهبری مبارزه با اعتیاد به مواد مخدر و قاچاق آن را به‌طور مکرر مورد تأکید قرار داده و مواد مخدر و اعتیاد را بزرگ‌ترین عوامل تهدیدکننده سلامت اجتماعی دانسته‌اند (۱۳۷۴/۱۰/۲۷).

۸- مقابله با شیوع سرقت و شرارت و لابلای‌گری: «سرقت و تحرکات افراد لابلایی و شریر، از جمله موارد ناامنی است و برخورد قاطع با عاملان آن ضرورت دارد» (۷/۴/۱۳۷۹).

۹- رعایت حدود شرعی در معاشرت زنان و مردان: «اگر بخواهیم در جامعه فحشا و فساد جنسی رواج پیدا نکند، بهتر از علاج، پیشگیری است و بهترین پیشگیری‌ها، ایجاد محدودیت‌ها در روابط زن و مرد است، البته به‌معنای کار نکردن زن نیست، شاغل نبودن زن نیست، به‌معنای درس نخواندن زن یا فعالیت اجتماعی نکردن یا توی کوچه و بازار نیامدن نیست. نخیر؛ زن در تمام صحنه‌های اجتماعی هم می‌تواند شرکت کند، درس بخواند، درس بدهد. کسب کند، شغل اداری بگیرد، کارگری بکند و تمام فعالیت‌های

اجتماعی و سیاسی و مبارزاتی را که مرد در جامعه انجام می‌دهد، زن هم می‌تواند انجام بدهد منتها با حجاب» (بیانات در نماز جمعه، ۱۳۶۵/۸/۹).

۱۰- مقابله با ترویج شعر و موسیقی مبتذل: در مورد موسیقی دو حرف وجود دارد. یکی اینکه ببینیم اساساً مشخصه‌های موسیقی حلال و حرام چیست؟ و دیگر اینکه ببینیم در مصداق، مرزهایی را مشخص کنیم تا به قول شما جوانان بدانند که این یکی حرام و این یکی حلال است. ممکن است فرضاً یک موسیقی ساده و بی‌ضرری را اجرا کنند؛ لیکن شعری که در این موسیقی خوانده می‌شود، شعر گمراه‌کننده‌ای باشد. اگر شعر تشویق‌کننده به بی‌بندوباری، به ولنگاری، به شهوت‌رانی، به غفلت و این‌طور چیزها باشد، آن وقت حرام است (بیانات در دهه فجر، ۱۳۷۷/۱۱/۱۳).

۱۱- سالم‌سازی سینما و پیشگیری از اکران فیلم‌های ناسالم (دیدار با دانشجویان برگزیده و تشکل‌های دانشجویی، ۱۳۸۴/۷/۲۴).

۱۲- نظارت بر فضای مجازی: «امروز اینترنت و ماهواره و وسایل ارتباطی بسیار متنوعی وجود دارد و حرف، آسان به همه‌جای دنیا می‌رسد و میدان افکار مردم و مؤمنان، عرصه کارزار تفکرات گوناگون است. امروز ما در یک میدان جنگ و کارزار فکری قرار داریم. این کارزار فکری، به هیچ‌وجه به زیان ما نیست؛ بلکه به سود ماست. اگر وارد میدان بشویم و آنچه را که نیاز ماست از مهمات تفکر اسلامی و انبارهای معارف الهی و اسلامی بیرون بکشیم و صرف کنیم، قطعاً برد با ماست، لیکن مسئله این است که ما باید این کار را بکنیم» (بیانات در دیدار با علما و روحانیان کرمان، ۱۳۸۴/۲/۱۱).

۱۳- مدهای لباس و پوشش و آرایش: «بنده با مد خیلی موافقم. جزو آدم‌هایی هستم که به مد گرایش دارم؛ اما مدی که از داخل جوشیده باشد. چون مد یعنی ابتکار و نوآوری، نه چیزی که از بیرون آمده باشد. مد آرایش مو و لباس و حرف زدن ما همه‌اش از بیرون می‌آید. باید برای همین کلمه مد، آقای دکتر حداد فکری بکنند تا بنده هم که این قدر از استعمال کلمات دخیل بیزارم مجبور نباشم آن را به‌کار ببرم» (دیدار با اعضا شورای عالی

انقلاب فرهنگی، ۱۳۸۱/۹/۲۶.

۱۲- فرایند جنگ نرم دشمن در تخریب امنیت اخلاقی

دشمنان این سرزمین برای تخریب امنیت اخلاقی جامعه ایرانی از راهبردهای جنگ نرم بهره می‌گیرند. مراحل مختلف فرایند جنگ نرم دشمنان را می‌توان چنین برشمرد:

- ۱) القای تضاد و تعارض در اهداف؛
- ۲) به‌کارگیری سازوکار نرم و سخت اعم از رسانه، الگوهای ارتباطی، فراهم‌سازی زیرساخت‌های فرهنگی، شناسایی محیط، زیرساخت، ظرفیت‌ها و فرصت‌ها و ...؛
- ۳) ایجاد نهادهای نوین و یا جذب همکاری جریان‌ات به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم؛
- ۴) فرهنگ‌سازی (ایده‌سازی، ترویج افکار، ارزش‌ها، هنجارها، گفتمان با استفاده از شیوه‌های جدید و جذاب)؛
- ۵) جریان‌سازی و ایجاد شبکه‌های پیونددهنده؛
- ۶) سازمان‌دهی و انسجام جنبش‌ها (خرد، کلان، فراگیر و ...)
- ۷) تهاجم هوشمند و نقد رادیکال؛
- ۸) ایجاد روندهای اعتضادی و تعمیم و تسری آن؛
- ۹) فروپاشی و جابجایی (تغییر رفتار، استحاله).

۱۳- ابزارهای مورد استفاده برای گسترش بی‌ثباتی و اخلال در امنیت اخلاقی مهم‌ترین ابزارهایی که دشمنان برای گسترش بی‌ثباتی و اخلال در امنیت اخلاقی به‌کار می‌گیرند، عبارت‌اند از:

- ۱) استفاده از ظرفیت‌های حوزه هنر: سینما، تئاتر، نقاشی و گرافیک، موسیقی و ...؛
- ۲) رسانه‌ها (دیداری، شنیداری، نوشتاری و ...)
- ۳) فضای مجازی (حامل‌های دیجیتال، اینترنت، برنامه‌های نرم‌افزاری مختلف و ...)
- ۴) علوم و فناوری (علوم انسانی غرب‌گرا، فناوری‌های نوین و ...)
- ۵) گروه‌های مردم‌نهاد (فمینیستی، اومانیستی، فرهنگی، علمی، اجتماعی و خدماتی،

سیاسی و...؛

۶) دیپلماسی (پنهان، سیاسی، رسمی و عمومی)؛

۷) اقتصادی (تورم، شکاف طبقاتی و...).

۱۴- محیط‌های هدف برای نفوذ جریان‌های ضد امنیت اخلاقی

لازم است که به محیط‌هایی که قابلیت نفوذ دشمن را دارند، دقت شود. برخی از محیط‌هایی هدف برای نفوذ جریان‌های ضد امنیت اخلاقی، عبارت‌اند از:

۱) محیط خانواده (بی‌اعتمادی، فساد، اخلال در بلوغ جنسی، نابسامانی در هیجانات

جنسی و...؛

۲) محیط‌های آموزشی (آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، آموزشگاه‌ها و...؛

۳) محیط کار (ادارات دولتی و مؤسسات وابسته به دولت، شرکت‌ها، کارگاه‌ها و...؛

۴) محیط‌های ورزشی (باشگاه‌ها، سالن‌ها، پیست‌ها و...؛

۵) پارک‌ها و تفرجگاه‌ها (پارک‌های جنگلی، پارک‌های داخل شهر، سواحل دریا و...؛

۶) مجتمع‌های تجاری و صنوف مستعد و مراکز اقتصادی؛

۷) سطح شهرها و معابر؛

۸) سالن‌ها جلسات و تالارهای هم‌اندیشی و تجمع؛

۹) سایر موارد مشابه.

۱۵- راهکارهای استقرار امنیت اخلاقی در جامعه بر اساس بیانات رهبری

۱) وجود نظام رفتاری منطبق با قواعد و باورهای دینی و انسانی؛

۲) لزام به رعایت حقوق افراد و جامعه و نبود کج‌روی و کنش‌های اخلال‌گرانه در عرصه

روابط به‌ویژه در حوزه اخلاقی و جنسی؛

۳) توجه به انسجام بنیان خانواده؛

۴) دسترسی آسان به الگوهای رفتاری بافضیلت و مهندسی هویت و شخصیت افراد بر

اساس آموزه‌های مکتب اسلام؛

- ۵) حاکمیت اعتماد اجتماعی بین اعضای خانواده و اعضای جامعه؛
- ۶) استقرار روح تفاهم و همکاری گروهی در چارچوب شرعی؛
- ۷) داشتن آرامش روانی و سلامت نفس؛
- ۸) کاهش سطح بزهکاری، هنجارگریزی و ساختارشکنی.

۱۶- وظایف ناجا در تأمین و تقویت امنیت اخلاقی

- ۱) تقویت اقتدار دولتی پلیس در راستای تأمین نظم و امنیت؛ در واقع پلیس باید نماد قانون، نظم و قدرت باشد؛
- ۲) مشارکت در فعالیتهای مدنی و اجتماعی به عنوان یک شهروند و با حفظ هویت سازمانی و هویت مدنی و اجتماعی؛
- ۳) تقویت قانونمندی در درون سازمان و بیرون از سازمان و جلب اعتماد اجتماعی؛
- ۴) شرکت در فرایند تعامل اجتماعی و اقناع برای جلب همراهی افراد جامعه؛
- ۵) جامعه‌محوری مبتنی بر اعتماد متقابل پلیس با مردم و مشارکت عمومی با رعایت هنجارها و ارزش‌های اجتماعی، از طریق: آگاه‌سازی و مصون‌سازی؛ محدودسازی و نظارت و کنترل؛ ممنوع‌سازی، مداخله و برخورد.

۱۷- نقش رسانه‌ها در ایجاد امنیت اخلاقی

اگرچه رسانه‌ها، ابزاری مهم برای تهدید و تخریب امنیت اخلاقی هستند اما در عین حال می‌توانند فرصتی برای ترمیم آسیب‌ها و ایجاد امنیت اخلاقی باشند. رسانه‌ها قابلیت‌های فراوانی دارند که برخی از آن‌ها عبارت‌اند از:

- ۱) نفوذ در تمامی ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها؛
- ۲) بالا بردن سطح آگاهی‌های عمومی در همه زمینه‌ها؛
- ۳) تغییرات اساسی در نهادهای اجتماعی و ساختارهای فرهنگی و سیاسی؛
- ۴) تولید فرهنگ و الگوهای رفتاری و نهادینه‌سازی آن؛
- ۵) ارتقای معرفت دینی و روشن‌بینانه و گسترش رفتار دینی؛

- ۶) تحکیم و ریشه‌دار کردن شناخت‌ها، باورها، ارزش‌ها و بنیان‌های فکری انقلاب و نظام اسلامی؛
- ۷) ترسیم صحیح تهدیدات و پیامدهای سوء انحرافات اخلاقی، آسیب‌ها و ناهنجاری‌ها؛
- ۸) آموزش قانون، ارزش‌ها و هنجارها و نهادینه کردن قانونمندی و جامعه‌پذیری؛
- ۹) نهادینه کردن مشارکت همگانی و هم‌گام کردن اعضای جامعه در جهت تولید امنیت اخلاقی؛
- ۱۰) نهادینه کردن دو فریضه حیاتی جامعه یعنی امر به معروف و نهی از منکر؛
- ۱۱) برنامه‌ریزی و مبارزه بی‌امان با ناتوی فرهنگی و جنگ نرم.

۱۸- نقش نهاد خانواده در کاهش امنیت اخلاقی

خانواده از جمله نهادهای اجتماعی است که نقش بی‌بدیل، کارساز و تعیین‌کننده‌ای در زمینه اعتدالی اخلاق در جامعه دارد. خانواده در زمینه تقویت کانون مشروع روابط جنسی و روابط عاطفی تعالی بخش، حائز اهمیت است. رهبر معظم انقلاب در این زمینه پدران و مادران را به تسهیل شرایط ازدواج جوانان و پرهیز از انتظارات نابجا و روی آوری به ملاک‌های اصیل در جامعه سفارش کرده‌اند. بیانات ایشان در این خصوص چنین است: «{پدرها و مادرها} مسئله تشکیل خانواده و ازدواج را با مشکلات روبرو نکنند؛ مهریه‌های سنگین، سخت‌گیری نسبت به همسر دخترانشان از جمله موانع بزرگ ازدواج است. همچنین سختگیری‌های پسران و مردان در گزینش و انتخاب دختر، جزء موانع بزرگ ازدواج است. به پسران جوان نصیحت می‌کنم که ازدواج کنند و نصیحت می‌کنم که در ازدواج تقوا و عفاف دختران را در نظر داشته باشند و نه جمال آن‌ها را، ای بسا دخترانی بی‌بهره از جمال اما برخوردار از والاترین صفت‌های انسانی باشند؛ آن‌ها را بخواهید و قدر بدانید» (۱۳۶۰/۲/۴)؛ ایشان همچنین بر نقش تربیتی خانواده به‌عنوان کانون انسان‌ساز در جامعه دینی اشاره و مسئولیت این نهاد اصیل و کارآمد را چنین تشریح نموده‌اند: «آن چیزی که فضای جمهوری اسلامی را آسیب‌ناپذیر می‌کند همان کمک خانواده‌ها، پدرها و

مادرها به حفظ محیط اسلامی در خانواده است؛ توجیه لازم ذهنی دختران و پسران جوان و نوجوان و حتی کودک است، دختر چندساله را پسر چندساله را، بایستی با شیوه‌های صحیح، با تربیت ملایم و لطیف، در خط صحیح فکری و اخلاقی انداخت و نگذاشت که این‌ها از اول آلوده شوند، این هم وظیفه خانواده‌هاست» (۱۳۶۵/۸/۲۳).

۱-۱۸- برخی از خطاهای والدین در جهت تضعیف یا تخریب امنیت اخلاقی

- ۱) ترویج فرهنگ غرب و ایجاد سستی در باورهای دینی؛
- ۲) تساهل و تسامح در بهره‌برداری صحیح از فناوری‌های ارتباطی نوین؛
- ۳) سهل‌انگاری در هویت‌بخشی به فرزندان و جایگزین‌سازی در امر تربیت؛
- ۴) ارتکاب بزه‌های اخلاقی بدون واگهی و با جسارت نزد همدیگر؛
- ۵) نادیده‌گرفتن عفت و حیا در روابط زناشویی در حضور فرزندان؛
- ۶) اباحه‌گری در برقراری روابط، مصافحه (دست دادن) و تقبیل (بوسیدن) با افراد نامحرم؛
- ۷) تساهل در رعایت عفاف و حجاب و استفاده از لباس‌های مبتذل، آرم و علائم گروه‌های منحرف جنسی و اخلاقی؛
- ۸) خودباختگی والدین و سایر اعضای خانواده در گذر از جامعه سنتی به صنعتی نوین؛
- ۹) بدسرپرستی، خشونت و تشویق به بزهکاری؛
- ۱۰) کم‌توجهی، بی‌توجهی نسبت به صیانت و کنترل فرزندان؛
- ۱۱) طلاق و بی‌سرپرست و انهدان فرزندان.

«امنیت اخلاقی» و نقش نانا در ایجاد آن
با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری

۱۹- بحث و نتیجه‌گیری

بر اساس مطالب بیان‌شده، می‌توان دلایل تأثیر اقدامات اخلاک‌گرا در روند امنیت اخلاقی را به شرح زیر برشمرد:

کوتاهی مسئولان؛ کم‌کاری نهادهای مدنی، فرهنگی و آموزشی؛ فریب‌دهنده و جذاب عمل کردن دشمن؛ بهره‌گیری اخلاک‌گران از دانش، فناوری و هنر در جهت تهاجم؛ تلاش در جهت فرصت‌سازی و استفاده از فرصت‌ها؛ شناسایی نقاط ضعف؛ برنامه‌ریزی‌های دقیق، آرام، پنهان و کارآمد؛ تغییر تدریجی ذائقه‌ها و تولید الگوهای جدید رفتاری متناسب با اهداف خود.

افزون بر این، همان‌طور که اشاره شد یکی از عوامل مؤثر در اشاعه بی‌اخلاقی و بداخلاقی، راهبردهای درازمدت کشورهای استعمارگر غربی است که در این راستا، از هر ترفندی اعم از شبکه‌های ماهواره‌ای، سایت‌های ضداخلاقی و ضددینی، وارد کردن مواد مخدر و آلوده کردن جوانان و ... استفاده کرده‌اند. از سوی دیگر، زیاد شدن فاصله طبقاتی، تغییر بعضی از ارزش‌ها، برای نمونه تغییر سبک زندگی ساده به سبک زندگی تجملی و به جای افتخار به تقوا و انسانیت، افتخار به ظواهر دنیوی، آسیب‌هایی را به امنیت اخلاقی تحمیل کرده است که برای حفظ جامعه و به‌ویژه بزرگ‌ترین ثروت آن یعنی جوانان، باید از همه امکانات ملی استفاده شود. به‌رحال مردم در منظر عمومی و در سطح جامعه، باید حس کنند که پلیس در جامعه، با شعور و درک بالا و نیت خیر در جهت حمایت از منافع اجتماعی در همه‌جا حضور دارد و برخورد با ناهنجاری‌ها و بی‌اخلاقی‌ها، منافع جمعی فراوانی در پی خواهد کرد و رعایت هنجارهای اخلاقی و اجتماعی زمینه‌ساز ثبات در سایر ابعاد امنیتی است. در راستای حفظ و تقویت امنیت اخلاقی، لازم است که امکانات و اقدامات نرم‌افزاری پلیس تقویت گردد و پلیس علمی، سهم بیشتری را در مدیریت انتظامی امنیت اخلاقی به خود اختصاص دهد.

پلیس اطلاعات و امنیت عمومی می‌تواند کمک‌های مؤثری به پلیس امنیت اخلاقی رساند.

نظارت بر اماکن عمومی، اصناف مرتبط با امور البسه و آرایش و غیره و حمایت از مظاهر شرعی و عرفی و اخلاقی و انجام کنترل‌های مداوم کافی، ضرورتی اساسی است. انعکاس به‌موقع بازخوردهای مثبت و منفی اخلاقی جامعه به رؤسای سه قوه در کشور و قرار دادن آنان در موضع کنش برای اصلاح امور و هرگونه اقدام مقتضی، یکی از وظایف مهم نیروی انتظامی در این زمینه است، تا سایر مبادی کشوری برای رفع مسائل و مشکلات موجود در این زمینه وظایف خود را به شایستگی انجام دهند. بازخوانی مأموریت مبارزه با منکرات و فساد و ارائه تفاسیر کاربردی و کارآمد از آن برای اجرای شایسته آن در صحنه و همچنین بازخوانی ساختار پلیس تخصصی در زمینه امنیت اخلاقی برای وصول به اهداف سند راهبردی امنیت اخلاقی، می‌تواند مؤثر باشد.

۲۰- پیشنهادها

- نیروی انتظامی از طریق تقویت اقتدار دولتی، مشارکت در فعالیتهای مدنی و اجتماعی، تقویت قانونمندی در درون سازمان و بیرون از سازمان و جلب اعتماد اجتماعی و نیز «آگاه‌سازی و مصون‌سازی»، «محدودسازی و نظارت و کنترل»، «ممنوع‌سازی، مداخله و برخورد» در راستای تقویت امنیت اخلاقی جامعه گام بردارد.
- از طریق دانشگاه‌ها و مراکز پژوهشی از جمله دانشگاه علوم انتظامی، تحقیق گسترده‌ای پیرامون ریشه‌ها، علل و عوامل ناامنی‌های اخلاقی در فضای جامعه و فضای مجازی و مصادیق آن در ایران صورت گیرد و نتایج حاصل از آن برای اجرا به سازمان‌ها و نهادهای متولی تأمین امنیت اخلاقی ارائه گردد.
- سازمانی با اختیارات ویژه در کشور ایجاد شود تا ضمن تمرکز بر تدابیر مقام معظم رهبری، موضوع تأمین امنیت اخلاقی را پیگیری و بر نحوه عملکرد کلیه دستگاه‌ها در راستای وظایف محوله نظارت نماید.
- توسط صداوسیما در راستای ترویج فرهنگ اسلامی و فرهنگ‌سازی از طریق ساخت

فیلم و ... و نهادهای ساز «فرهنگ پیشگیری» منطبق با معیارهای اسلامی - ایرانی اقدام شود.
 - کاستی‌های قانونی در حوزه امنیت اخلاقی از طریق قوه قضائیه احصاء و طی لایحه‌ای به مجلس ارسال شوند تا پس از تصویب، جهت اجرا به نیروی انتظامی و دادگستری‌های کشور ابلاغ گردد.

- وظایف و ساختار پلیس در پلیس امنیت اخلاقی و سایر پلیس‌ها مرتبط با امنیت اخلاقی، مورد بررسی واقع شود و جهت تحقق مطالبات مقام معظم رهبری، با تدابیر ایشان تطبیق داده شود.

- نیروی انتظامی، مدافع ارزش‌های اسلامی و انقلابی است و همین ارزش‌ها نیز در درون این نیرو باید به‌عنوان معیار و ملاک حاکم باشد. «بزرگ‌ترین وظیفه نیروی انتظامی حفظ ارزش‌هاست» و این نیرو باید در عین اقتدار کامل، عزت و رأفت، فضایی ایجاد کند که آحاد جامعه بتوانند تقوا، پرهیزکاری، معنویت، دوری از فساد و انحراف را در آن مشاهده کنند.

- برای مبارزه با جنگ نرم دشمن، نیروی انتظامی باید با اعتماد به نفس کامل، شهامت و مدیریت جهادی، به مقابله هوشمندانه با اهداف شوم دشمن پردازد و موضع تهاجمی در برابر فرهنگ استکباری و ضد ارزش‌های غربی، به خود بگیرد.

- تعامل دستگاه‌ها و نهادهای گوناگون تأمین‌کننده امنیت اخلاقی (مستقیم یا غیرمستقیم) که خود موجب

هم‌فزایی آن‌ها در ارتقای این امر مهم در کشور می‌شود. این همکاری می‌تواند با یاری و تعامل چند سازمان مانند سازمان تبلیغات اسلامی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و صداوسیما و ناجا صورت پذیرد.

- پرداختن به موضوع سبک زندگی به‌عنوان بخش اصلی تمدن اسلامی، حائز اهمیت است؛ زیرا مقام معظم رهبری بر این باور است که نداشتن پیشرفت در بخش نرم‌افزاری تمدن اسلامی، مانعی بزرگ برای تحقق امنیت و آرامش روانی می‌گردد.

- یکی از رسالت‌های پلیس، آموزش همگانی برای پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی است و این مهم می‌تواند در قالب آگاه‌سازی اجتماعی از طریق رسانه‌های جمعی و ساخت مستندها و ... صورت پذیرد.

۱۱- از طریق معاونت اجتماعی ناجا، ترتیبی اتخاذ شود که برخی از افسران واجد شرایط و توانمند در حوزه امنیت اخلاقی، به‌عنوان نماینده ناجا در سطوح پایه آموزش و پرورش، به‌ویژه مدارس ابتدایی حاضر شوند و با برقراری ارتباط چهره‌به‌چهره، به‌صورت مستمر به آگاه‌سازی و آموزش دانش آموزان بپردازند تا بدین‌وسیله از بروز آسیب‌های احتمالی در این حوزه پیشگیری شود و سبب حفظ و صیانت بیش‌ازپیش فرزندان این مرزوبوم گردد.

منابع

- ابن منظور، محمد بن مکرم (۱۴۱۴ق). *لسان العرب*. به کوشش جمال‌الدین میردامادی. ۱۵جلدی. بیروت: دار الفکر.
- احمدی، مهدی (۱۳۸۵). «امنیت اخلاقی از نگاه نبوی». *فصلنامه علوم قرآن و حدیث*. شماره ۶۸.
- انیس، ابراهیم و همکاران (۱۳۹۲). *فرهنگ المعجم الوسیط*. ترجمه محمد بندریگی. قم: انتشارات اسلامی، چاپ چهارم.
- بوزان، باری (۱۳۷۸). *مردم، دولت‌ها و هراس*. ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- ترابی، یوسف (۱۳۹۳). «نظریه امنیت اخلاقی در اندیشه امام خامنه‌ای». *فصلنامه بصیرت و تربیت اسلامی*، شماره ۲۹.
- پاپکین، ریچارد هنری و اورام استرول (۱۳۷۶). *متافیزیک و فلسفه معاصر*. ترجمه سیدجلال‌الدین مجتبی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، به نشانی: www.leader.ir
- جاویدی، مجتبی (۱۳۸۹). *امنیت اخلاقی از دیدگاه مقام معظم رهبری*. تهران: مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
- شایگان، فریبا و صدیقه معتمدی (۱۳۹۳). «بررسی تأثیر عوامل اجتماعی در بزهکاری زنان». *فصلنامه مطالعات راهبردی زنان*، شماره ۶۳.
- طوسی، نصیرالدین (۱۳۷۳). *اخلاق ناصری*. تصحیح و توضیح مجتبی مینوی و علیرضا حیدری، تهران: خوارزمی.
- عمید زنجانی، عباسعلی (۱۳۶۲). *مبانی فقهی کلیات قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران*. تهران: واحد فوق‌برنامه بخش فرهنگی دفتر مرکزی جهاد دانشگاهی.
- غلامی، علی (۱۳۹۱). *از اخلاق حسنه تا امنیت اخلاقی*. تهران: دانشگاه امام صادق (ع).

- فیض کاشانی، محمد محسن (۱۳۳۹). *المحجّه البیضاء فی تهذیب الاحیاء*. تحقیق علی اکبر غفاری، تهران: مکتبه الصدوق.

- گروه تحقیق و تدوین معاونت سیاسی عقیدتی سیاسی ناجا (۱۳۸۳). «نیروی انتظامی، مظهر امنیت و اقتدار ملی». *مجموعه رهنمودهای مقام معظم رهبری و فرماندهی کل قوا مدظله العالی*. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی.

- گروه تحقیق و تدوین معاونت سیاسی عقیدتی سیاسی ناجا (۱۳۹۱). «نیروی انتظامی مظهر اقتدار ملی». *مجموعه بیانات فرماندهی معظم کل قوا از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۸*. تهران: سازمان عقیدتی سیاسی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.

- مسکویه رازی، ابوعلی احمد (۱۳۷۱). *تهذیب الاخلاق و تطهیر الاعراق*. قم: بیدار.
- مصباح یزدی، محمد تقی (۱۳۸۲). *فلسفه اخلاق*. تحقیق و نگارش احمد حسین شریفی. تهران: نشر بین الملل، چاپ دوم.

- معین، محمد (۱۳۷۸). *فرهنگ فارسی معین*. شش جلدی، تهران: امیرکبیر.

- نراقی، احمد (۱۳۸۹). *معراج السعاده*. قم: قائم آل محمد، چاپ هفتم.

- Jones, Richard Wyne (1999). *Security, Strategy, and Critical Theory*. London, Lynne Rienner Publications.
- Vourch, Catherine and Michel Murcus. (1996). *Espaces culturels urbains and securite urbaine*.
- Maslow, A.H. (1952). *Manual for the security – Insecurity Inventory*. California Consulting Psychological press.